

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 10163.
Postgiro 58. Abonnementsprijs f 5,50 per jaar. Buitenland f 7,— per jaar, voor België f 6,—. Losse nummers f 0,25.

ALS EEN VOLWAARDIG MENS MEE TE MOGEN TELLEN

Het is voor mij een voorrecht dat ik juist vandaag tot u mag spreken. Wij gedenken immers in deze dagen het feit, dat Nederland, na de Franse overheersing, 150 jaar geleden zijn onafhankelijkheid her kreeg. Wij leven dus in een sfeer van terugzien, van inventarisatie. Om in die sfeer te blijven had ik willen proberen voor u een inventaris op te maken van de veranderingen, welke zich in die 150 jaar in de positie van de vrouw in Nederland hebben voorgedaan. Ik ben evenwel al heel spoedig tot de slotsom gekomen, dat de mij ter beschikking staande tijdsruimte daartoe bij verre na niet toereikend zou zijn. Ik wil mij dus beperken tot de periode 1898—1963 en ik hoop er in te slagen u, in vogelvlucht, daarvan een beeld te geven.

Deze periode heeft drie belangrijke tentoonstellingen opgeleverd aan de positie van de vrouw in Nederland gewijd. In 1898, toen koningin Wilhelmina zelf de regering aanvaardde de z.g.n. Tentoonstelling van Vrouwenarbeid; in 1913 de Tentoonstelling: de Vrouw 1813—1913; in 1948 bij het afsluiten van de regeringsperiode van koningin Wilhelmina: de Nederlandse Vrouw 1898—1948. De eerste en de laatste werden gehouden in Den Haag, die van 1913 in Amsterdam. In het tijdsverloop liggende tussen de eerste en de derde tentoonstelling heeft de vrouw in Nederland niet alleen het kiesrecht gekregen, maar zij is ook verkiesbaar geworden tot lid van de verschillende vertegenwoordigende lichamen en zijn de mees-

te ambten en beroepen voor haar opengesteld. Zij heeft enerzijds de mogelijkheid verworven zich op geestelijk en maatschappelijk gebied in de ruimste zin te ontwikkelen, anderzijds zijn er maatregelen genomen — waarmede al voordien een begin gemaakt was — om haar te beschermen door haar arbeidstijd te bekorten.

Jarenlang is door de mannen, die het toen voor het zeggen hadden, verkondigd dat en waarom *de vrouw* voor studie en het uitoefenen van beroepen, welke op een hoger plan liggen niet geschikt was. Diezelfde mannen hebben er evenwel nooit bezwaar in gezien toe te laten dat de vrouw — ook de gehuwde vrouw — in de huishoudelijke sector, in fabrieken en in de landbouw, zware en langdurige arbeid verrichten moest. Hoewel ik een hartgrondige hekel heb aan de woorden „stand” en „klasse” en die ik liefst zo min mogelijk gebruik, moet ik, wil ik er in slagen u een enigszins duidelijk beeld van de plaats gehad hebbende veranderingen

PERSONALIA.

Mr. ESTELLA C. SIMONS. Geboren in 1888 te Amsterdam. Studeerde rechten aan de Utrechtse universiteit en promoveerde in 1913 op een proefschrift: „De Rechtstoestand van het Natuurlijke kind”. Sedert 1914 is zij te Utrecht als advocaat en procureur gevestigd.

aan onze abonnees

Het heeft ons bijzonder veel genoegen gedaan, dat zo velen positief hebben gereageerd op onze mededeling, dat het abonnementsgeld met ingang van 1964 was verhoogd tot f 5,50. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk.

Wij verzoeken onze abonnees, die hun abonnementsgeld voor 1964 nog niet hebben voldaan thans het bedrag van f 5,50 op girorekening no. 58 t.n.v. de Humanistische Luisterkring, Utrecht te storten. Hiervoor sluiten wij een stortingsformulier in.

Zo u dit bedrag van uw eigen postrekening wenst over te schrijven op bovengenoemde rekening, verzoeken wij u op het „BIJ”strookje te vermelden:

Abonnementsgeld Woord van de Week 1964.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

gen te geven, toch hier op een klasseverschil wijzen.

De verbetering van de positie van de vrouw uit de arbeidsklasse is voor het grootste deel evenwijdig gelopen aan de verbetering van de toestand van de mannen uit haar kring. Het algemeen kiesrecht heeft man en vrouw beiden tot volledig staatsburger gemaakt. Het is dan ook voor de gehuwde vrouw uit die kringen bijna nooit de vraag geweest arbeidsterrein te veroveren. Zij had en heeft in haar gezin meestal voldoende, zo niet te veel, te doen en werkte daarnaast dikwijls nog buitenshuis om het te lage loon van de man aan te vullen. Voor zover zij dit nu nog doet kan zij er, als zij althans in geregelde loondienst werkt, op rekenen gedurende zes weken vóór en na een bevalling een uitkering te ontvangen. Maatregelen van de bezetter hebben in dit opzicht de ongehuwde met de gehuwde vrouw gelijkgesteld. De getrouwde vrouwen uit de handeldrijvende middenstand waren veelal reeds gewoon in de zaken van haar mannen mee te werken en hadden aldus meer om handen dan zij aankonden. Haar leven was gevuld. Voor ongehuwde vrouwen uit die beide kringen der maatschappij was het werken al gewoonte geworden al was het dan dikwijls onder slechte omstandigheden en voor een karig loon. De drang om van ledigheid en niets doen verlost te worden en zich nuttig te kunnen en mogen maken, zich te mogen ontwikkelen en als een volwaardig mens mee te mogen tellen, is dus het sterkst tot uiting gekomen in die kringen van de maatschappij, waarin in het bijzonder de ongetrouwde vrouw tot niets doen gedoemd was. Wanneer we dus over de „vrouwenbeweging” spreken, komen de vrouwen uit die kring het meest in het middelpunt van ons gezichtsveld te staan.

Zonder strijd is de verbetering in de positie van de vrouw niet tot stand gekomen, niet in ons land en niet elders. Want we kunnen die strijd niet los zien van die, welke in andere landen, dikwijls met veel meer heftigheid gevoerd werd.

Reeds vóór 1898 waren enkele vrouwenverenigingen opgericht. Het doel, dat haar oprichtsters voor ogen stond, was niet alleen verbetering in de positie van de vrouw. Zij wilden evenzeer door het laten deelnemen van de vrouw aan alle takken van het maatschappelijk leven de door haar zo nodig gachte verbeteringen in de samenleving tot stand brengen. Als eerste vereiste zagen de vrouwen en met haar een klein aantal vooruitstrevende mannen, de verkrijging van het kiesrecht. Het recht om te kiezen en misschien meer nog om gekozen te worden zou, zo meende men, de vrouwen meer invloed geven op het staatsbestel en dus indirect kunnen meewerken tot verbetering van de rechtspositie van de vrouw.

Nu mij ons het actief en passief vrouwenkiesrecht meer dan 40 jaar in de praktijk is gebracht, vraag ik mij wel eens af of de verwachtingen niet te hoog gespannen zijn geweest en de vrouwen werkelijk in staat zijn geweest door het naar voren brengen van haar andere — immers vrouwelijke — kijk op de dingen, die invloed uit te oefenen,

welke zij verwacht hadden. Naar mijn gevoel leven wij nog altijd in een door mannen gemaakte en door mannelijke begrippen beheerste wereld. Het is verre van mij de stelling te willen poneren dat overal en altijd mannen en vrouwen in het openbare leven in evenredigheid tot hun aantal aan trek zouden moeten komen. Hoe ongelijk evenwel nog altijd de verhouding is blijkt duidelijk, enerzijds uit de vreugde, waarmede de door de z.g.n. feministen de benoeming van een vrouw op een belangrijke post nog steeds wordt begroet, anderzijds uit het gemak, waarmede degenen, die commissies, welke een afspiegeling moeten zijn van het bevolkingsbeeld, samenstellen, vrouwen vergeten worden. Tenslotte moge er dan nog op worden gewezen dat gelijk loon voor gelijke arbeid aan mannen en vrouwen in Nederland nog steeds niet overal betaald wordt.

In de periode, welke wij bezien, is zoals reeds gezegd, de vrouw politiek mondig geworden. Nog bij de grondwetsherziening van 1887 had men, omdat Dr. Aletta Jacobs de eerste vrouw, die in ons land een H.B.S. afliep, aan een Universiteit studeerde en in 1879 de doctorstitel in de medicijnen behaalde, gevraagd had op de kiezerslijst geplaatst te worden, omdat volgens haar de toen geldende tekst dit niet verbood, het nodig geoordeeld in de grondwet uitdrukkelijk op te nemen dat het kiesrecht alleen door mannen kon worden uitgeoefend.

De invloed, welke het optreden van Aletta Jacobs op de vrouwen en de z.g.n. vrouwenbeweging heeft uitgeoefend is niet te schatten. Men zou aan haar leven en werken meer dan een lezing kunnen wijden. Een van haar grootste grieven was wel de rechtspositie van de getrouwde vrouw. De vrouw namelijk, al trouwde zij op huwelijksvoorwaarden — wat vroeger niet veel geschiedde — werd door het enkele feit van de huwelijksvoltrekking met een onmondige gelijkgesteld. Zij verloor dientengevolge haar handelingsbekwaamheid, de mogelijkheid haar eigen zaken te behartigen. Het heeft tot 1 januari 1957 geduurd eer deze handelingsonbekwaamheid, onder het ministerchap van Mr. van Oven, is opgeheven en de — ook in gemeenschap van goederen — gehuwde vrouw het recht heeft verkregen zonder bijstand en machtiging van haar man rechtshandelingen te verrichten. Voor het openen van een bank- of girorekening had voordien zelfs de zelfstandig een bedrijf of beroep uitoefende getrouwde vrouw de machtiging van haar man nodig. Met de invoering van de z.g.n. burgerlijke Kinderwetten in 1905 (tot stand gekomen in 1901 onder Minister Cort van der Linden) is de positie van de vrouw als moeder reeds verbeterd. Stonden kinderen voor dat jaar onder de „vaderlijke” macht, een macht welke de vader vrijwel onbeperkt kon uitoefenen, sedert dat jaar werd er in de wet gesproken van „ouderlijke” macht, al werd die macht dan nog door de vader uitgeoefend. Sinds 1947 zegt de wet dat de ouderlijke macht door de beide ouders te samen wordt uitgeoefend al beslist bij verschil van mening alsnog de vader. Maar de moeder kan

nu, als zij meent dat de door de vader genomen beslissing de belangen van het kind zou schaden een uitspraak van de Kinderrechter vragen. Ook ten aanzien van haar buiten echt geboren kind is de positie van de moeder verstevigd.

Was het vóór 1947 nog nodig dat zij, ten einde tussen haar en het uit haar geboren kind burgerrechtelijke betrekkingen te doen ontstaan, dat kind erkende, in dat jaar is de oud-Hollandse rechtsregel dat moeder geen bastaard maakt in ere hersteld en bestaan er tussen de ongehuwde moeder en haar kind door het enkele feit der geboorte burgerrechtelijke betrekkingen. Is de ongehuwde vrouw meerderjarig als zij moeder wordt dan is zij van rechtswege voogdes over haar kind.

Zeër belangrijk zijn ook de wijzigingen tot stand gekomen met betrekking tot de nationaliteit van de huwende vrouw. De vreemde vrouw, die met een Nederlander huwde, werd door dat huwelijk Nederlandse; de Nederlandse vrouw, die met een vreemdeling trouwde verloor door dat huwelijk het Nederlanderschap.

Dit laatste is nu niet meer het geval, wanneer zij door haar huwelijk niet automatisch de nationaliteit van haar man kan krijgen. Zij behoudt dan haar Nederlandse nationaliteit omdat zij anders stateloos zou worden.

In oktober van dit jaar is door de Tweede Kamer een wet aangenomen, welke in dit opzicht nog veel verder gaat en krachtens welke de vrouw bij haar huwelijk met een vreemdeling de keuze over haar nationaliteit gelaten wordt. Dat een huwelijk waarin man en vrouw niet dezelfde nationaliteit bezitten met betrekking tot de kinderen, huwelijks-goederenrecht en erfrecht vele problemen kan opleveren, zal zonder meer duidelijk zijn.

Langzaam aan heeft de Nederlandse vrouw zich in het openbare leven een plaats veroverd. Daar, waar zij vroeger uit charitatieve beweegredenen gedreven z.g.n. liefdadig werk uitoefende is zij nu meestal vervangen door voor dat maatschappelijk werk opgeleide krachten en doet zij op die wijze werk, dat niet meer weg te denken is. De grote schaarste op de arbeidsmarkt doet de vraag naar vrouwelijke arbeidskrachten — ook naar gehuwde, een probleem op zich zelf — stijgen.

Betekent dit dat de maatschappij de vrouw nu ook werkelijk als volwaardige arbeidskracht heeft geaccepteerd? Ik zou deze vraag niet met een volmondig ja durven beantwoorden. Ik geloof niet, dat er sinds de dertiger jaren, toen ook ons land door een enorme werkloosheid geteisterd werd en er

tegen de arbeid van de vrouw, speciaal tegen die verricht door de gehuwde vrouw, ernstige bezwaren werden gemaakt, in wezen zo heel veel veranderd is. Nood leert niet alleen bidden, zoals het spreekwoord zegt, maar nood leert ook dat arbeidskrachten worden aangetrokken, die men anders liever niet zou gebruiken.

In spin de bocht weer in, uit spuit de bocht weer uit, was het motto van de tentoonstelling in 1948. Ik ben bang, dat als wij ooit weer een periode van werkloosheid zouden doormaken de vrouwen weer de eerste slachtoffers worden zouden.

En als ik nu aan het opmaken van mijn balans ga, wat zijn dan de creditposten? Een vrouwelijk lid van de Raad van State, één vrouw directeur geweest van het Kabinet der Koningin, ook in het huidige Ministerie één vrouwelijke Minister. Er was éénmaal een vrouwelijke Staatssecretaris en er staat nu voor het eerst een vrouw op de voordracht voor de Hoge Raad, ons hoogste Rechtscollege. We kennen vele vrouwelijke Kamerleden, Leden van Staten en Gemeenteraden.

Er zijn vrouwelijke Gedeputeerden en Wet-houders en één vrouwelijke Burgemeester, verschillende vrouwelijke rechters — niet alleen Kinderrechters — notarissen en hoogleraren. In de zogenaamde vrije beroepen overal vrouwen in groten getale, artsen, apothekers, advocaten, tandartsen. Ik deed een greep en ben mij er van bewust dat ik zeer onvolledig ben geweest. Door het noemen van belangrijke posten door vrouwen thans bekleed wil ik geenszins de schijn wekken als zou ik niet van grote eerbied vervuld zijn voor de veel talrijker vrouwen, die niet in de openbaarheid treden en zich wijden aan het beheer van haar huishouding en de opvoeding harer kinderen alsmede voor al diegenen die in de z.g.n. verzorgende beroepen werkzaam zijn.

Het was mij niet mogelijk in het voorgaande meer dan enkele facetten uit het door mij aangesneden onderwerp te belichten. In maart 1964 zal, in het kader van de herdenking van de herkegen onafhankelijkheid in 1813, een grote manifestatie van de georganiseerde vrouwenbeweging in de Stadschouwburg te Utrecht plaatsvinden. Dan zal ongetwijfeld op veel dat ik ter zijde moest laten het volle licht schijnen. Ik hoop alleen door hetgeen ik heb gezegd te hebben aange-toond dat vele vrouwen zich belangrijke plaatsen in de maatschappij hebben verworven en ik meen dat die maatschappij verplicht is haar die te gunnen omdat man en vrouw samen die maatschappij vormen, beiden mens zijn.

ESTELLA C. SIMONS

GIRO
6168

Stichting Steunfonds
Praktisch Humanisme
te Amersfoort, Curaçolaan 16 c

HET LEVEN IN HET HUMANISTISCH VERBOND

Het is geen eenvoudige taak, om aan buitenstaanders duidelijk te maken wat er zich binnen een organisatie afspeelt. Dat komt niet omdat die buitenstaander daarvoor geen belangstelling zou hebben of een tekort aan fantasie, maar hij blijft er toch altijd als toeschouwer tegen aan kijken. Het is net zo iets als met een gezin, waarvan alleen de leden die er deel van uitmaken precies weten wat er in omgaat, hoe de onderlinge verhouding is, wat het voor hen zelf betekent enz. Pas als je regelmatig met zo'n gezin in aanraking komt, het meemaakt, leer je er iets van begrijpen en ga je het geheel doorzien.

In deze reeks van toespraken worden een aantal kanten van het werk van het Humanistisch Verbond besproken, die min of meer op de buitenwereld gericht zijn. Geestelijke verzorging b.v., dus dienst aan mensen die het met hun leven op een bepaald ogenblik niet meer klaren, richt zich vanuit dat Verbond voornamelijk tot hen, die geen lid zijn. Dat is ook het geval met publicaties en rapporten, met bemoeiing met het onderwijs of stellingname ten aanzien van actuele vraagstukken. Maar het werkt natuurlijk ook naar binnen, er gaat een stuk meningsvorming aan vooraf, het heeft betekenis voor de eigen leden en, zoals bij de geestelijke verzorging, de raadslieden komen uit de eigen leden voort.

Maar als de nadruk komt te liggen op wat er zich binnen de organisatie afspeelt en ik leg daarbij in de titel van dit praatje „Het leven in het Humanistisch Verbond” de klemtoon op het woordje „in”, dan ben ik mij ervan bewust, dat ik u toch geen volledig en helder beeld van dit leven zal kunnen geven. Natuurlijk kunnen voorlichting en informatie helpen, maar het is niet voldoende, net zo min als het verhaal dat een kennis van u ophangt over zijn of haar gezin, dat u niet kent. Vandaar dan ook, dat het Humanistisch Verbond er enkele jaren geleden toe over is gegaan het instituut van de sympathisanten in het leven te roepen. Dit is bedoeld voor mensen, die wel voor het georganiseerde humanisme voelen, maar het toch een te grote stap vinden om meteen al lid te worden. Door hun sympathisantschap kunnen ze bijeenkomsten bijwonen, deel nemen aan groeps gesprekken, worden ze op de hoogte gehouden van alle activiteiten. Op die manier kunnen ze als het ware ingroeien in het toch wel heel bijzondere klimaat van het Verbond, en op hun gemak nagaan of ze er bij horen.

Laat ik u er echter meteen op wijzen, dat er tussen de verschillende afdelingen van het Verbond, die overigens gemeenschappen genoemd worden, grote verschillen bestaan. Natuurlijk geen verschillen in doelstelling, want dat is een zaak, waarover men het wel eens is en waarover op de twee-jaarlijkse congressen, mede aan de hand van het jaarverslag van het hoofdbestuur overleg plaats vindt. Maar wel in grootte, in sociale geardeerdheid, in sfeer. Wat die verschillen in

grootte betreft, het Verbond heeft thans ruim 80 gemeenschappen en een tiental werkgroepen in de meeste grote steden van ons land, maar ook in tal van kleinere, zoals in Usquert, Brunssum, Hoek van Holland om maar enkele op te noemen. Het is heel wat gemakkelijker om elkaar te kennen in een groep van 50 dan in één van tegen de 400 leden of nog groter. En omdat het in het humanisme altijd weer gaat om de enkele mens is één van de voornaamste taken er voor te zorgen, dat al die leden, zowel in de kleine als in de grote gemeenschappen bekend zijn, niet alleen administratief, als naam in een kaartenbak, maar ook als persoon, als een mens met zijn wensen en meningen, waarmee rekening gehouden dient te worden.

Daarom is ook de laatste jaren een zgn. contactbezoekers-orgaan in opbouw, waarbij het streven is, elk lid tenminste eenmaal per jaar een bezoek te brengen, omdat er velen zijn die door hun werk of andere omstandigheden geen regelmatig deelnemer zijn aan de activiteiten zoals bijeenkomsten, groeps gesprekken en wat dies meer zij. En deze afwezigheid dient ook gerespecteerd te worden, maar is misschien het gevolg van misverstanden die weggenomen kunnen worden. Die zorg en belangstelling voor het lid komt dus niet alleen tot uitdrukking voor de mens in nood, waarvoor de geestelijke verzorging bestaat met zijn plaatselijke raadslieden, maar ook in het onderhouden van gewoon menselijk contact. Dat kan tevens bestaan uit het bezoeken van een zieke, hetzij thuis, hetzij in een inrichting, het gesprek met bejaarden die in een tehuis wonen, het besteden van aandacht bij belangrijke gebeurtenissen in het leven. Zo is het in tal van gemeenschappen gebruikelijk, dat iemand die 70 jaar wordt bezoek krijgt van een bestuurslid, die hem namens de gemeenschap komt feliciteren. Ook aan huwelijken en geboorten wordt gedacht en het is opmerkelijk, dat steeds meer jonge leden, die in het huwelijk treden en elkaar dan dikwijls in de humanistische jongeren beweging hebben leren kennen, er prijs op stellen dat ze op die belangrijke dag door een raadsman of bestuurder worden toegesproken. Maar eveneens bij overlijden is het Verbond aanwezig, niet alleen door een bewijs van deelneming of door aanwezigheid van vrienden en bestuurders bij begrafenis of crematie, maar doordat leden, maar ook vele niet-leden in toenemende mate er toe overgaan om bij deze plechtigheid een raadsman te vragen om een toespraak te houden. Deze vervult dan dezelfde functie als de dominee voor de leden van zijn gemeente.

PERSONALIA.

TH. W. POLET, geboren 1906, vanaf 14e jaar in de handel werkzaam. Sedert 1958 functionaris van het Humanistisch Verbond.

Hiermee heb ik u al een aantal taken geschetst die door de gemeenschappen verricht worden. Een deel van dit werk bevindt zich nog in opbouw, al slaagt men er meestal wel in aan de meeste situaties het hoofd te bieden en komt het gelukkig maar zelden voor dat op een verzoek niet kan worden ingegaan. U moet echter wel bedenken dat deze arbeid wordt gedaan door vrijwilligers met opoffering van een groot deel van hun vrije tijd.

Het is altijd de bedoeling geweest, dat het Humanistisch Verbond een geestelijk tehuis voor de buitenkerkelijken zou worden en het is verbazingwekkend, dat dit alles in zo korte tijd is mogelijk geweest. En hoe meer het bekend raakt, zoals bijvoorbeeld het spreken bij de uitvaart van een overledene, des te meer neemt de vraag toe.

Een geestelijk tehuis is echter nog heel wat meer. En een tehuis, ook in geestelijke zin, kent net als een gewoon huis vele kamers. Kamers die hun eigen functie hebben en waarvoor de leden die dat huis bewonen hun voorkeur hebben. De één zit liever in de huiskamer, de ander voelt zich gelukkiger als hij zich in zijn studeervertrek kan terugtrekken en weer een ander viert zijn schepingsdrift bot in een knutselhoek. Zo kent ook het Verbond zijn velerlei activiteiten en die hebben op de leden niet allemaal dezelfde aantrekkingskracht. Niet iedereen voelt behoefte aan een bijeenkomst op een zondagmorgen met een spreker, hoe befaamd die ook mag zijn. Hij of zij neemt veel liever deel aan een huiskamerbijeenkomst, waar elke aanwezige ook zijn zegje kan zeggen of behoort tot een gespreksgroep, die onder leiding van iemand die het leiden van het groepsgebrek in zijn vingers heeft over vraagstukken van uiteenlopende aard discussieert. Denkt u vooral niet dat het allemaal zo diepzinnig en filosofisch is, dat een gewoon mens er niet aan te pas komt. Natuurlijk zijn er ook gespreksgroepen die zich met een wijsgerig onderwerp bezighouden, maar bij het merendeel komen onderwerpen aan de orde uit de dagelijkse praktijk van het leven, waar ieder, die over een gezond verstand beschikt en in staat is naar de mening van anderen te luisteren en vooral bereid om eigen opvatting te herzien, zich bijzonder op zijn plaats zal voelen. De deelnemers brengen zelf hun onderwerpen in en de groep stelt vast waarover het gesprek zal gaan. Aan de gespreksleider is de taak het gesprek in de hand te houden en enkele voorlopige conclusies te trekken. Op die manier komt een stuk meningsvorming tot stand en bovendien ontdekken de deelnemers wat humanisme in het leven van alledag kan betekenen. Vandaar dat vragen over opvoeding, vrije-tijdsbesteding, de in-

Vraagt Kerstkaarten van de

HENRIETTE ROLAND HOLST-STICHTING

Dit jaar een mooie gravure van M. C. Escher. Prijs f 0,25 per stuk.

U kunt deze kaarten bestellen door overschrijving op postrekening nr. 54.21.5 t.n.v. bovengenoemde stichting, secr. Burg. Lambooylaan 27, Hilversum, tel. (02950) 45797.

vloed van de reclame en van radio en TV regelmatig aan de orde zijn.

Zo heb ik u langzamerhand al een aantal werkzaamheden geschetst, waarmee het Verbond en dan in het bijzonder de gemeenschappen waaruit het Verbond bestaat zich bezighouden. Belangstelling voor het lid, aandacht bij blijde en droevige gebeurtenissen, vorming en verdieping. Daartoe behoren ook de speciale bijeenkomsten, zoals de herdenking van de bevrijding, al of niet in samenwerking met andere geestelijke groeperingen, familiebijeenkomsten rondom Nieuwjaar, maar ook zomers buiten samen met gemeenschappen uit de omgeving of het gehele land. Verder zijn er op vele plaatsen groepen van jongeren en vrouwen, wordt hier en daar gezamenlijk muziek gemaakt of toneel gespeeld. Er is zelfs ergens een bridgclub die voor een aantal oudere leden in een kennelijke behoefte voorziet.

Een bijzondere plaats neemt ook de wetenschappelijke sectie in. Er bestaat een stichting die de naam van de beroemde Griekse humanist Socrates draagt en zich bezighoudt met onder meer de wetenschappelijke doordenking van het humanisme. Ook andere vraagstukken komen aan de orde, zoals het humanistische vormingsonderwijs op school. Socrates geeft een eigen drie-maandijks tijdschrift „Rekenschap” uit, organiseert elk jaar een zomerschool en een tweetal conferenties in voor- en najaar. Bovendien onderhoudt de stichting een bijzondere leerstoel aan de Technische Hogeschool in Delft, die bezet wordt door het lid van het hoofdbestuur Prof. Libbe van der Wal.

Voor de meer tot bezinning en wetenschappelijke doordenking geneigde mens heeft een instituut als Socrates een groter aantrekking dan het bijwonen van een zondagmorgenbijeenkomst. Zo zijn er meer aspecten van het werk van het Verbond, die het ene lid sterker aanspreken dan het andere. Een zaak van geaardheid, van opvoeding en opleiding en wellicht ook van behoefte en verwachting. En met verwachting bedoel ik dat gevoel, dat iemand bezit die besluit om lid van het Verbond te worden. Dat is een belangrijke stap en men

kalender 1964

De kalender 1964 van het Humanistisch Verbond is thans verschenen. De uitvoering is geheel gelijk aan die van 1963. Prijs f 2,50.

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door storting of overschrijving van f 2,50 op postrekening no. 30.49.60 t.n.v. Het Humanistisch Verbond, Utrecht. In de omschrijving: Kalender 1964.

heeft daarvoor bepaalde redenen. Het kan zijn, dat men vindt dat de buitenkerkelijken nog altijd achter gesteld worden en het dus broodnodig is dat er een organisatie is die voor hun belangen op de bres staat. Men kan ook menen, dat het Verbond een nuttige instelling is die veel en goed werk doet en steun nodig heeft. Het is mogelijk dat men zijn eigen levensovertuiging wil verdiepen en daarvoor verwante gedachten bij het moderne humanisme verwacht. Het lid worden kan berusten op 'n behoefte aan samen-zijn met anderen die gelijke denkbeelden koesteren. Kortom, er kunnen velerlei motieven zijn die iemand er toe brengen zich bij het Humanistisch Verbond aan te sluiten en daarbij bestaan ook bepaalde verwachtingen van wat men er zal vinden. De vraag is dan natuurlijk wel, of die verwachtingen gerechtvaardigd zijn of liever, of het Verbond er aan kan voldoen of voldoet. Ik heb u daarnet al verteld dat die gemeenschappen in bepaalde opzichten sterk verschillen, in grootte, in geaardheid, in aanpak. Dat komt door de aard van de mensen waaruit de groep bestaat en wie er leiding aan geeft, d.w.z. het bestuur. Natuurlijk streeft men er naar een zo groot mogelijk aantal werkzaamheden uit te voeren, het zoveel mogelijk iedereen naar de zin te maken, als de wensen tenminste redelijk zijn, maar gebrek aan mankracht noodzaken tot keuze en het geven van voorrang. Maar ook de buitenwereld is van belang, op een groep wordt een beroep gedaan om een taak te vervullen in de plaatselijke samenleving. De voorkeur van bestuurders speelt een rol, zoals b.v. in mijn eigen gemeenschap waar een opvallende belangstelling voor onderwijszaken bestaat. Dat is heel natuurlijk, want in het bestuur zitten een paar onderwijsmensen. In een andere gemeenschap zijn er lieden die hun hart verpand hebben aan buurthuiswerk of de huisvesting van bejaarden en daarop sterk de nadruk leggen. Het is de grote kunst voor elk bestuur en van ieder die leiding geeft om te trachten het juiste midden te varen en tegelijkertijd veel leden te activeren. En dat vooral, omdat met het bestaan van het Verbond en de erkenning van het georganiseerd humanisme het beroep op onze mensen vanuit de wereld der buitenkerkelijken steeds groter wordt en we geen nee kunnen zeggen, niet uit karakterzwakheid, maar omdat het Verbond ten behoeve van de buitenkerkelijken werd opgericht. Daarom zal iemand zich in de ene gemeenschap beter op zijn plaats voelen dan in de andere. De gemeenschappen van het Verbond zijn geen uniform geleide en functionerende lichamen maar groepen van levende

mensen met hun hebbelikheden, hun stokpaardjes, hun voorkeuren en wensen. Dat betekent echter ook, dat ieder zijn eigen inbreng kan leveren, zijn eigen mogelijkheden kan ontplooiën, zijn deel bijdragen. Het humanisme is een beweging, geen systeem. En het Humanistisch Verbond is ook geen sekte, die zich afsluit van de buitenwereld, integendeel. Dat is begrijpelijk omdat veelal het mensen aantrekt met een levendige belangstelling voor het politieke, sociale en culturele leven en die daarin dikwijls een rol vervullen. Het staat midden in een snel veranderende wereld en het vraagt van de mens zich van zijn plaats in die wereld bewust te worden. Zoals Alfred Adler het heeft uitgedrukt: „Deze wereld is mijn wereld. Ik moet handelen en organiseren, niet wensen en verwachten.”

TH. W. POLET

de tijd vergeet

De tijd draagt steeds een knapzak op de rug, Waarin hij brokken zamelt voor 't vergeten, Gedrochtlijk puilend van ondankbaarheden. Die brokken? Goede daden zijn 't,

verslonden

Zo ras ze ontstaan zijn, even ras vergeten Als zij volbracht zijn. Vroeg're daden hangen Terstond, oudmodisch, als een roestig harnas Ten toon voor spot...

De tijd is als een werelds gastheer,

Die flauw de hand drukt van een gast die gaat,

Maar de armen uitbreidt of hij vliegen wil, Naar hem die komt. Het welkom wordt geglimlacht.

Het afscheid flauw gezocht. O nimmer wachtte

Deugd enig loon voor wat zij eenmaal wàs!

Want schoonheid, geest, geboorte,

Krijgsroem en lichaamssterkte, liefde, vriendschap,

Weldadigheid, 't is alles aan de tijd,

Die nijdig is en lastrend, onderworpen.

Eén trek maakt heel de wereld

saamverwant:

Eenstemmig prijst men nieuwgeboren pronk,

Ofschoon gemaakt, vermomd van oude zaken.

Het oog van nu prijst enkel 't iets van nu!

William Shakespeare

Engels dichter, 1564-1616

lezingen voor de radio

zo. 22 dec. VARA 9.45 uur: I. Spetter: „Zoekend naar tederheid”.

zo. 29 dec. VARA 9.45 uur: J. P. van Praag: „Nieuwjaarsbrief van het Humanistisch Verbond”.

zo. 5 jan. VARA 9.45 uur: G. Stuiveling: „Uit humanistisch oogpunt”.

di. 7 jan. AVRO 16.00—16.15 uur: S. Bouma: „Humanisme in 't dagelijks leven”.